Sorg og glæde

- det er sådan set det samme

Af Lena Masri
lenm@berlingske.dk

Foto: Mads Nissen

Interview. Livet og døden hænger sammen ligesom kærligheden og sorgen. Forfatteren Josefine Klougart er aktuel med bogen »Om mørke«, som handler om døden og altings forgængelighed. Men som samtidig protesterer imod det.

En dag var katten blevet kørt over, den slæbte sig hjem til dem og lagde sig på fliserne ved deres hus. Af og til fløj fuglene ind i ruderne og faldt ned i bedene mellem påskeliljerne. Hvis de ikke allerede var døde, når man fandt dem, var man nødt til at slå dem ihjel.

Allerede som helt lille så Josefine Klougart brutaliteten i naturen på Mols, hvor hun voksede op. Tidligt bemærkede hun, at døden var noget, der fandtes.

»Altså, naturen er jo simpelthen så brutal. Og i mødet med naturens brutalitet forstår man, at man er kun et menneske. En ud af mange og meget lille. Under en stjernehimmel fylder mennesker jo så lidt. Ubrudte horisonter og himmelens skala er sådan en radikal påmindelse om ens egen plads her i verden. Man er bare en lille ubetydelig prik i den her voldsomme natur, men paradoksalt nok er den her krop, den her ubetydelige prik,« siger hun og vender hænderne mod sig selv, »hele min adgang til alt det her. Det, at hele universet ikke drejer sig om ens egen akse, er der jo en frihed i. En følelse af, at der ikke er helt så meget, der skal bære på de her skuldre. Og samtidig er det jo en horribel tanke. Tanken om, at det her show, det fortsætter også, når jeg er gået backstage,« siger hun og griner.

»Det er sådan nogle erkendelser, der overskrider, hvad ens intellekt kan rumme. Det kan man kun forstå i glimt, og det, synes jeg, litteratur kan være med til. At skabe nogle af de her øjeblikke, hvor man rent faktisk med det yderste af sin bevidsthed forstår det.«

Det er netop det, den 28-årige forfatter forsøger med sin nye roman »Om Mørke«, som udkommer på torsdag. At sætte ord på det uforståelige, give det et sprog. Og at insistere på, at vi forholder os til, at vi skal dø. Men uden at affinde os med det. Bogen kalder hun for en »eksistentiel thriller«, fordi den både rummer ulykker, mord og kærlighed.

»Når man læser den, skulle man gerne føle, at det hele sker lige for øjnene af en. At man virkelig mærker, at det handler om liv og død. Altså ren William Shatner,« siger hun og laver stemmen om til en rå mandestemme: »*Rescue 911*.« Hun bryder ud i grin.

»Bogen handler om, hvordan man lever en hverdag, hvor der både er glæde og skønhed *og* sorg. En hverdag, som består af maizena-pakker og æggeskaller og punkterede cykelhjul – samtidig med at man har døden og sorgen, der blander sig. Hvordan får man det til at hænge sammen? Altså den her bevidsthed om ophøret og døden som et vilkår og tabet og sorgen over at være menneske. Det kan jo godt lyde lidt trist, ik'?« siger hun smilende.

»Men bogen insisterer faktisk på, at der også altid er lyset og kærligheden og glæden. At det er den samme grundfølelse. At sorg og glæde, det er sådan set det samme«.

For de stærke følelser, sorgen og glæden, er viklede ind i hinanden.

»*Man kan se en afblomstret syren og føle sig overbevist om, at der herefter ikke er mere at sige om livet og døden,*« skriver Josefine Klougart i »Om mørke«.

Men hun kunne lige så godt have skrevet om en *blomstrende* syren.

»For allerede når man ser en blomstrende syren, kan man blive grebet af en melankoli over, at det ikke fortsætter.«

Ligesom Sankt Hans aften.

»Der er lysest og varmest på det tidspunkt og allerflest blomster. Så meget lys og glæde. Og samtidig tror jeg, alle kender følelsen af melankoli. Fordi man ved, at det ikke varer ved. Så Sankt Hans aften er måske en slags essens af det, den her roman handler om. Netop at sorg og glæde er det samme. At man ikke kan elske uden med det samme at gribes af *rædsel*...« Hun lukker øjnene. »En *rædsel* over den her udlevering, der er, for man kan mærke smerten, mærke at det hænger sammen. Det ene kommer ikke uden det andet.«

Men Josefine Klougart vil ikke gøre sig den erkendelse og acceptere den. Hun vil se på døden, men samtidig kæmpe imod den. For bogen er også en protest mod det grundvilkår, at vi alle skal dø. Det er ikke *okay*, at alting ophører.

»Jeg har hørt sådan et udtryk, når nogen er syg, så siger de pårørende: »Nå ja, men han har *forsonet* sig med, at han skal dø.« Der hvor jeg står i livet nu, tænker jeg, at der er noget smukt ved *ikke* at forsone sig. For hvis man tænker, man er nødt til at forsone sig med det for at holde det ud, så tager man døden ind i livet på en forkert måde. I bogen er der hele tiden en vilje til at se de menneskelige vilkår, som de er i al deres ekstremitet og så samtidig ikke bare læne sig tilbage med en kop te og acceptere det. Bogen vil, at man er til stede i sådan en fortsat åben kamp mod og med de præmisser, vi er her under.«

For selv om det er en permanent udfordring at finde mening i et liv, som slutter en dag, skal man stadig forsøge. Selv om en far dør, og et kærlighedsforhold går over, betyder det ikke, at det ikke fortsætter i en eller anden form. I erindringen for eksempel. Netop den kan være en slags protest mod døden og tabet. Som når en karakter i hendes bog mister sin far, men bærer ham videre i sig som et mørke. På den måde bliver faderen ved med at leve og findes i sønnens bevidsthed. Eller når man med et kærlighedsforhold forsøger at ophæve ensomheden. At ophæve det vilkår, at vi skal dø alene.

»Og det er måske her kærlighedens mørke viser sig for os, for

»Sorg og glæde - det er sådan set det samme«

det lader sig ikke gøre fuldkommen. Men kampen, for at kærligheden simpelthen *skal* udfri mig fra den her ensomhed, gør, at man i sådanne glimt mærker storheden i kærligheden. Det er det, der gør, at man kan være et menneske, som i glimt lever helt og fuldt. Fordi man tør se på det her mørke og tør protestere mod det.«

Protesten kan også være at se det smukke i det grimme. Som når Josefine Klougart beskriver en pige efter en hesteulykke. Hendes lunge, der fyldes med blod, huden på hendes ansigt, som er revet op, en arm, der sidder forkert. Og når hun skriver om en kvinde, der er blevet myrdet med en hammer. Hendes øjenlåg, der krakelerer, huden der slår revner. Det hele beskrevet med smukke ord. Så man kan se skønheden i det forfærdelige. Sådan ser Josefine Klougart ofte på verdens grusomheder.

»Ligesom de to fly, der flyver ind i et højhus i USA. Jeg tror da også, der er mange, som er blevet grebet af det æstetiske i det billede. Det er jo et helt fantastisk æstetisk billede. Simpelthen. Det brutale, døden og katastrofen kan sagtens rumme noget sublimt og absolut æstetisk.«

Hvordan kan det være, at du er så opmærksom på døden og mørket?

»Ja... Hvordan kan det være? Jeg har nogle gange tænkt, at jeg på godt og ondt mangler et filter, som andre mennesker har. Og jeg kan huske, at min mor altid sagde, at jeg oplevede verden i sort/hvid. At enten var jeg helt overstadigt lykkelig, eller også var jeg helt tømt for mod og grebet af sorg.« Hun griner. »Altså jeg tror, jeg er mere af tiden i den der ekstreme følelse. Den ekstreme sorg og den ekstreme glæde, som på en måde er den samme. Det er *livet*, man mærker. Livet som en streng, der bliver slået an.«

Hos andre mennesker kommer den streng måske i svingninger, hvis de er ude for noget dramatisk. Hvis de er med i et trafikuheld og bliver direkte konfronteret med døden. For Josefine Klougart skal der mindre til.

»Jeg tror, at jeg er en smule hudløs. Så bare når jeg klipper negle, kan jeg føle, at det er en påmindelse om død og kærlighed og alt det, der er at miste. Jeg tror, jeg oplever verden meget dramatisk. Og mit arbejde hjælper jo nok heller ikke ligefrem på det,« siger hun og griner.

»For jeg synes, litteratur kun er interessant, hvis den er skrevet af et menneske, som lægger våbnene og prøver at blotlægge noget, der er meget sårbart. Så det insisterer jeg jo på at gøre, og hvis jeg skriver noget, hvor jeg har panser på, noget, hvor jeg synes, jeg bliver for dygtig til det, og jeg ikke har så vanvittigt meget på spil, så sletter jeg det med det samme igen.«

Hvordan er det at leve med den hudløshed?

»Jamen, det er ligesom både en gave og en forbandelse. Jeg kan se på de mennesker, jeg lever sammen med, at det er nok hårdt at leve sammen med mig. Fordi der måske er nogle følelsesudsving, som man ikke kan være sammen om. Altså. Fordi jeg oplever, at noget er større eller vildere, og det kan føre til en følelse af ensomhed eller asymmetri. Men jeg tror nu nok alligevel, at jeg hele tiden hellere ville det end det modsatte.«

Hvorfor det?

»Fordi ligesom den her bog hedder »Om mørke«, men rummer så vanvittigt meget lys, kærlighed, glæde og taknemmelighed – lige sådan synes jeg, mit liv rummer en masse. Jeg er også virkelig meget glad og taknemmelig meget af tiden, og jeg kan blive helt begejstret over meget små ting,« siger hun og udbryder:

»For eksempel er jeg lige for tiden helt vildt begejstret over sådan en telefonreklame med en lille hund!« Hun griner højt og viser et billede af en hundehvalp på sin mobiltelefon. »Prøv lige og se den hund, er det ikke fantastisk? Det kan jeg have en glæde over, som andre måske ikke oplever,« siger hun.

»Og det her glas. som er sådan facetslebet, så det har alle de her små prismer, så det næsten ligner havet,« siger hun og peger på to lysestager af glas på bordet. »Altså, sådan noget er total optur. At kunne glæde sig over de der små ting. Det, ville jeg synes, var meget trist, hvis jeg ikke kunne.«

blå bog

BLÅ BOG

- Født 1985
- Debuterede med »Stigninger og fald«, som blev nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris 2011.
- Har siden udgivet fire bøger, senest romanen »En af os sover,« som blev nomineret til Nordisk Råds litteraturpris 2013.
- Redaktør af tidsskriftet »Den blå port«.
- Er nu aktuel med romanen »Om mørke«, som udkommer 5. december på Forlaget Gladiator.

★★★★★
"JUDI DENCH ER FREMRAGENDE"
BERLINGSKE

"VITTIG, VEDKOMMENDE OG VANVITTIG VELSKREVNEN"
INFORMATION

"STEPHEN FREARS HAR SKABT MANGE FORTRINLIGE FILM. *PHILOMENA* ER AF DE BEDSTE"
WEEKENDAVISEN

★★★★★ "*PHILOMENA* ER DEN ÆGTE VARE"
ALT FOR DAMERNE

★★★★★ "VARMT OG LIVSBEKRÆFTENDE FYRVÆRKERI AF EN FILM"
EKKO

★★★★★ "EN FILMFORNØJELSE AF DE HELT STORE"
FILMLAND, P1

♥♥♥♥ "JUDI DENCH ER DYBT RØRENDE"
POLITIKEN

★★★★★ "GIVER STOF TIL EFTERTANKE"
CINEMAONLINE.DK

★★★★★ "ET SMUKT AUTENTISK DRAMA"
WOMAN

★★★★★ "EN SPÆNDENDE HISTORIE, DER RØRER DIG DYBT IND I HJERTEKULEN"
METROXPRESS

★★★★★ "EVNER DEN FINE BALANCE MELLEM GRIBENDE DRAMA OG HJERTEVARM HUMOR"
LIV

★★★★ "VAR DU VILD MED 'DE URØRLIGE', SÅ SE *PHILOMENA*"
BT

★★★★★
MAGASINET KBH

★★★★★
ÅRHUS STIFTSTIDENDE

★★★★★
KRISTELIGT DAGBLAD

★★★★★
CINEMAONLINE.DK

★★★★★
NORDJYSKE

★★★★★
Q

★★★★★
JYLLANDS-POSTEN

★★★★★
JYDSKE VESTKYSTEN

★★★★★
NOSFERATU, UNIVERSITETSRADIOEN

JUDI DENCH STEVE COOGAN

BASERET PÅ EN SAND HISTORIE

PHILOMENA

EN FILM AF STEPHEN FREARS, INSTRUKTØREN AF "THE QUEEN"

I BIOGRAFEN NU

ARoS
ÅRETS JULEGAVE
ER FRI ADGANG TIL KUNST

GIV ET ÅRSKORT I JULEGAVE

Medlemskab til ARoS Klubben giver bl.a. ret til at medbringe en gæst, 25% rabat på kaffe og croissant i ART Café, 10% på udvalgte varer i ARoS Shoppen, invitation til medlemsarrangementer m.m. Til unge mellem 18 og 27 år findes ARoS27 medlemskab kr. 200,-

ARoS Aarhus Kunstmuseum, Aros Allé 2, 8000 Aarhus C | www.aros.dk

ARoS

Frilands... mad og drikke

Frilands... julefrokost

Hold julefrokosten i vores smukke lokaler. Eller hent den færdige mad til jeres private eller firma-julefrokost hos os:

Julebuffet med mange **danske** lækkerier **kr. 268,-**
eller julebuffet med udsøgte
danske og franske specialiteter **kr. 348,-.**

Julebuffet med øl, vin og vand ad libitum:
14 forskellige kolde og lune danske julelækkerier med fri drikkevarer i hele 3 timer af julefrokosten **kr. 499,-.**

Julebuffet ud af huset: 7 lækre juleting **kr. 148,-**
(inkl. rejesalat med grapefrugt **kr. 168,-**). I sørger selv for brød og smør samt afhentning. Min. 15 couverter.

Se det hele på vores hjemmeside.
Og kontakt venligst restauratør Yves Carle.

Frilandsmuseets Restaurant & Selskabslokaler
Kongevejen 100 · 2800 Kgs. Lyngby
Tlf. 45 85 34 80 · **www.frilands-restaurant.dk**

Klip annoncen ud

For os der elsker DET GODE LIV: Berlingskeshop.dk